

ความหมายของบุญ

บุญที่แท้จริง จะต้องเป็นสิ่งที่ช่วยให้พ้นทุกข์ได้และพบสุขอันแท้จริง บุญที่ต่างๆ กันอยู่ทั่วไปนั้น
ไม่มีความหมายอะไรในการบรรลุธรรม แต่มีประโยชน์ต่อการเป็นอยู่ที่ให้ทำกันไป แต่ก็ควร
พัฒนาตัวเองให้ไปถึงบุญสูงสุดหรือ โลกุตตรบุญให้ได้ หรือบุญที่พ้นไปจากบุญ

พวกเราที่ยังเป็นปุถุชนกันอยู่เมื่อปรารถนาอันอยู่เมื่อปรารถนาบุญ ส่วนใหญ่แล้วต้องการแต่บุญชั้น
โลกีย์ บุญชั้นที่ยังข้องเกี่ยวกับโลก เพราะยังหลงไหลเสน่ห์ของโลกอยู่ แต่อริยชนกลับไม่เป็นอย่าง
นั้น จะไม่หวังบุญโลกีย์ บำเพ็ญแต่บุญ โลกุตตระ หรือบุญที่พ้นโลก อยู่เหนือโลก

เมื่อหลวงปู่ดุลย์ อตุโล สร้างโบสถ์สร้างศาลาใหญ่โตก็มีผู้ไปถามหลวงปู่ว่า คงจะได้บุญกุศล
ใหญ่โตทีเดียวและโดยทั่วไปเราก็เชื่อกันอย่างนั้น

แต่หลวงปู่กลับตอบว่า

“ที่เราสร้างนี้ก็สร้างเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ประโยชน์สำหรับโลกสำหรับวิชาศาสนาเท่านั้นแหละ

ถ้าพูดถึงเอาบุญเราจะมาเอาบุญอะไรอย่างนี้”

เราจะบรรลุถึงบุญที่พ้นบุญหรือบุญอยู่เหนือบุญได้ ก็ด้วยการปฏิบัติให้พ้น ไปจากบุญ ก.เขาสวน
หลวง นักปฏิบัติธรรมหญิงผู้ยิ่งใหญ่เคยเขียนเป็นกวีไว้ว่า

การปฏิบัติเพื่อพ้นบุญพ้นบาป

- ๑ การปฏิบัติ ต้องรู้ ๓ ของหมูน
ทั้งบาปบุญ วุ่นวาย คล้ายจักรผัน
มันสืบต่อ ก่อความ ตามพัวพัน
หมูนเวียนกัน ไม่รู้จบ กพ โลภภัย

- ๑ รู้รูปนาม ตามมอง ๓ ของทุกซ์
ทั้งความสุข เห็นชัด สลัดหนี
เพราะหลงตาม กามคุณ บุญบาปมี
ความยินดี พอใจ ในกามา

- ๑ จงละความ กำหนด ขจัดออก
ด้วยการฟอก ขุดค้น ถัดค้นหา
สละตาม โอวาท พระศาสดา
ในธรรมา-ริยสังข์ ชัดความจริง

- ๑ กำหนดรู้ ๓ ภายใจ ให้แจ้งชัด
อันเป็น “ทุกขสังข์” ชัดทุกสิ่ง
“สมุทัย” ซื่อสอง กองเหตุอิง
ทุกซ์มันสิ่ง เพราะความอยาก ให้มากความ

- ๑ ข้อที่สาม “นิโรธ” ดับโทษหมด
ธรรมปรากฏ ได้สละ ละเสี้ยนหนาม
ดับความอยาก เครื่องเผาใจ ดั่งไฟลาม
ละรูปนาม ตัวตน กลมายา

- ๑ ข้อที่สี่ “องค์มรรค” มีหลักเกณฑ์

ความรู้เห็น รูปนาม ตามศึกษา
เห็นทุกข์แจ้ง ชัดใจ ด้วยปัญญา
มีดวงตาเห็นธรรม รู้ความจริง

๑ เมื่อรู้แจ้ง อริยสัจจ์ ชัดโดยย่อ
ไม่ปรุ่งต่อ ตัดสังโยชน์ โทษไม่สิง
ถึงสรณะ ภายใน ไม่อ้าอิง
ไม่พึงสิ่งอื่นใด ไม่ไยดี
เพราะเหตุรู้ จักพระ ละพยศ
เพื่อเปลื้องปลด โทษร้าย ได้ชัดสี
รู้เหตุผล พันภัย ใช้วิธี
ปล่อยวางมี ไว้เสมอ อย่าผลอเพลिन

๑ ได้เดินตาม ทางพระ ชนะทุกข์
ไม่หวังสุข ในขันธ ทั้งสรรเสริญ
ผู้ประพฤติ ตามธรรม ความเจริญ
เย็นเหลือเกิน เดินทาง อย่างสบาย
หิ้งบุญบาป พันไป ได้ไถ่ถอน
ไม่อาทร ร้อนจิต คึดมุ่งหมาย
ไม่มีเรื่อง อะไร ไม่วุ่นวาย
ถึงจุดหมาย ไม่ต้องวุ่น บุญบาปเอย

บุญ-บาป อยู่ที่ความประพฤติ

ชีวิตจะดีหรือชั่วก็อยู่ที่ตัวทำ
บุญบาปอยู่ที่ความประพฤติ

หลวงปู่ดูลย์ กล่าวว่า ทุกอย่างรวมอยู่ที่ความประพฤติ คือ ฤกษ์ดี ฤกษ์ร้าย โชคดี โชคร้าย เรื่อง
เคราะห์กรรม บาป บุญ อะไรทั้งหมดนี้ล้วนออกไปจากความประพฤติของมนุษย์ทั้งนั้น

ในสมัยพุทธกาลพระพุทธองค์ทรงเคยตรัสกับพราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลายว่า

พราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย ! สัตว์บางพวกในโลกนี้ เข้าถึงอบาย ทุกคติ วินิบาต และนรก เบื้องหน้าแต่ตายเพราะกายแตก เพราะเหตุประพฤตินี้ไม่เรียบร้อย คือ ไม่ประพฤติธรรม

พราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย ! สัตว์บางพวกในโลกนี้ เข้าถึงสุคติ โลก สวรรค์ เบื้องหน้าแต่ตายเพราะกายแตก เพราะเหตุประพฤตินี้เรียบร้อย คือ ประพฤติธรรม

พระพุทธองค์ตรัสสอนพราหมณ์และคฤหบดีว่า

“พราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย ! ความประพฤติไม่เรียบร้อย คือ ความไม่ประพฤติธรรม ทางกาย มี ๓ อย่าง ทางวาจามี ๔ อย่าง ทางใจมี ๓ อย่าง”

พราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย ! ความประพฤติไม่เรียบร้อยคือ ความไม่ประพฤติธรรมทางกาย ๓ อย่าง เป็นไฉน ? บุคคลบางคนในโลกนี้เป็นผู้ฆ่าสัตว์ คือ เป็นคนเหี้ยมโหด มีมือเปื้อนเลือด พอใจในการประหารและการฆ่า ไม่มีความละอาย ไม่ถึงความเอ็นดูในสัตว์ทั้งปวง

เป็นผู้ถือเอาทรัพย์ที่เขาไม่ได้ให้ คือ ลักทรัพย์เป็นอุปกรณ์เครื่องปลื้มใจของบุคคลอื่นที่อยู่ในบ้าน หรือที่อยู่ในป่า ที่เจ้าของมิได้ให้ ซึ่งนับว่าเป็นขโมย

เป็นผู้ประพฤตินิโคตติในกามทั้งหลาย คือ ถึงความสมสู่ในพวกหญิงที่มารดารักษา ที่บิดารักษา ที่มารดาและบิดารักษา ที่พี่ชายรักษา ที่พี่สาวรักษา ที่ญาติรักษา ที่โคตรรักษา ที่ธรรมรักษา ที่มีสามี ที่อิสรชนหวงห้าม ที่สุดแม้หญิงที่เขาคล้องแล้วด้วยพวงมาลัย (หญิงที่เขาหมั้นไว้)

พราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย ! ความประพฤติไม่เรียบร้อย คือ ความไม่ประพฤติธรรมทางกาย ๓ อย่าง เป็นอย่างนี้แล

พราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย ! ก็ความประพฤติไม่เรียบร้อย คือ ความไม่ประพฤติธรรมทางวาจา ๔ อย่าง เป็นไฉน ? บุคคลบางคนในโลกนี้เป็นผู้กล่าวเท็จ คือ ไปในที่ประชุม หรือไปในหมู่ชน หรือไปในท่ามกลางญาติ หรือไปในท่ามกลางขุนนาง หรือไปในท่ามกลางราชสกุล หรือถูกนำไปเป็นพยาน ถูกถามว่า แน่ะบุรุษผู้เจริญ เจริญเถิด ท่านรู้เรื่องใด ก็จงบอกเรื่องนั้น เขาเมื่อไม่รู้ก็บอกว่าไม่รู้บ้าง เมื่อรู้บอกว่า ไม่รู้บ้าง เมื่อไม่เห็น ก็บอกว่าเห็นบ้าง เมื่อเห็นก็บอกว่า ไม่เห็นบ้าง เป็นผู้กล่าวคำเท็จทั้งรู้ที่อยู่ เพราะเหตุตนบ้าง เพราะเหตุผู้อื่นบ้าง เพราะเหตุแก่สิ่งเล็กน้อยบ้าง

เป็นผู้ต่อเสียด คือ ได้ฟังข้างนี้แล้ว นำไปบอกข้างโน้น เพื่อทำลายพวกข้างนี้บ้าง หรือฟังข้างโน้นแล้ว นำไปบอกข้างนี้ เพื่อทำลายพวกข้างโน้นบ้าง ยุพวกที่พร้อมเพรียงกันให้แตกกันไปบ้าง ส่งเสริมพวกที่แตกกันบ้าง ส่งเสริมพวกที่แตกกันแล้วบ้าง ชอบใจในคนที่แตกกันเป็นพวก ยินดีในความแตกกันเป็นพวก ชื่นชมในพวกที่แตกกัน และกล่าววาทาที่ทำให้แตกกันเป็นพวก

เป็นผู้มีวาทาหยาบ คือ กล่าววาทาที่เป็น โทษหยาบ อันเผ็ดร้อนแก่ผู้อื่น อันขัดใจผู้อื่น อันใกล้ต่อความโกรธ ไม่เป็นไปเพื่อความสงบจิต

เป็นผู้กล่าวคำเพื่อเจ้อ คือ พูดในเวลาไม่ควรพูด พูดเรื่องที่ไม่เป็นจริง พูดไม่เป็นประโยชน์ พูดไม่เป็นธรรม พูดไม่เป็นวินัย กล่าววาทาไม่มีหลักฐาน ไม่มีที่อ้าง ไม่มีที่สุด ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ โดยการสมควร

พราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย ! ความประพฤติไม่เรียบร้อย คือ ความไม่ประพฤติธรรมทางวาทา ๔ อย่าง เป็นอย่างนี้แล

พราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย ! ก็ความประพฤติไม่เรียบร้อย คือ ความไม่ประพฤติธรรมทางใจ ๓ อย่าง เป็นไหน ? บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้มีความโลภมาก คือ เพ่งเล็งทรัพย์อันเป็นอุปกรณ์ เครื่องปลื้มใจของผู้อื่นว่า ขอของผู้อื่นพึงเป็นของเราเถิด

เป็นผู้มีจิตพยาบาท คือ มีความดำริในใจอันชั่วช้าว่า ขอสัตว์เหล่านี้จงถูกฆ่าบ้าง จงถูกทำลายบ้าง จงขาดสูญบ้าง อย่าได้มีแล้วบ้าง

เป็นผู้มีความเห็นผิด คือ มีความเห็นวิปริตว่า ผลแห่งทางที่ให้แล้วไม่มี ผลแห่งการบูชาไม่มี ผลแห่งการเช่นสรวงไม่มี ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและทำชั่วไม่มี โลกนี้ไม่มี โลกหน้าไม่มี มารดาไม่มี บิดาไม่มี สัตว์ทั้งหลายที่เป็นโอปปาติกะไม่มี สมณะและพราหมณ์ทั้งหลายผู้ดำเนินชอบ ปฏิบัติชอบ ผู้ทำโลกนี้และโลกหน้าให้แจ้งชัดด้วยปัญญาอันยิ่งเอง แล้วสั่งสอนให้ผู้อื่นรู้ไม่มีอยู่บนโลกนี้

พราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย ! ความประพฤติไม่เรียบร้อย คือ ความไม่ประพฤติธรรมทางใจ ๓ อย่าง เป็นอย่างนี้แล

พราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย ! สัตว์บางพวกในโลกนี้ เข้าถึงอบาย ทุกคติ วินิบาต และนรก เบื้องหน้าแต่ตายเพราะกายแตก เพราะเหตุประพฤติไม่เรียบร้อย คือ ไม่ประพฤติธรรมอย่างนี้แล

พราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย ! ความประพฤติเรียบร้อย คือ ความประพฤติธรรมทางกายมี ๓
อย่าง ทางวาจามี ๔ อย่าง ทางใจมี ๓ อย่าง

พราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย ! ก็ความประพฤติเรียบร้อย คือ ความประพฤติธรรมทางกาย ๓
อย่าง เป็นไฉน ? บุคคลบางคนในโลกนี้ ละการฆ่าสัตว์ เว้นขาดการฆ่าสัตว์ วางทัณฑะ วางศีลตรา
เสียแล้ว มีความละอาย มีความเอ็นดู มีกรุณาหวังประโยชน์เกื้อกูลแก่สัตว์ทั้งปวงอยู่

ละการถือทรัพย์ที่เขามิได้ให้ เว้นขาดจากการลักทรัพย์ ไม่ลักทรัพย์เป็นอุปกรณ์เครื่องปลื้มใจของ
ผู้อื่นที่อยู่บ้าน หรือที่อยู่ป่า ที่เจ้าของมิได้ให้ ซึ่งนับว่าเป็นขโมย

ละการประพฤตินอกใจในกามทั้งหลาย เว้นขาดจากการประพฤตินอกใจในกามทั้งหลาย คือ ไม่ถึงความสม
คู่ในพวกหญิง ที่มารดารักษา ที่บิดารักษา ที่มารดาและบิดารักษา ที่พี่ชายรักษา ที่พี่สาวรักษา ที่ญาติ
รักษา ที่สามี ที่อิสรชนหวงห้าม ที่สุดหญิงที่เขาคล้องแล้วด้วยพวงมาลัย (หญิงที่เขาหมั้นแล้ว)

พราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย ! ความประพฤติเรียบร้อย คือ ความประพฤติธรรมทางกาย ๓ อย่าง
เป็นอย่างนี้แล

พราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย ! ก็ความประพฤติเรียบร้อย คือ ความประพฤติธรรมทางวาจา ๔
อย่าง เป็นไฉน ? บุคคลบางคนในโลกนี้ ละการพูดเท็จ เว้นขาดจากการพูดเท็จ ไปในที่ประชุม หรือ
ไปในหมู่ชน หรือไปในท่ามกลางญาติ หรือไปในท่ามกลางขุนนาง หรือไปในท่ามกลางราชสกุล
หรือถูกนำไปเป็นพยาน ถูกถามว่าบุรุษผู้เจริญ เจริญเถิดท่านรู้เรื่องใดก็จงบอกเรื่องนั้น เขาเมื่อไม่รู้ก็
บอกว่า ไม่รู้ เมื่อรู้บอกว่า รู้ เมื่อไม่เห็นก็บอกว่า ไม่เห็น เมื่อเห็นก็บอกว่า เห็น ไม่กล่าวเท็จทั้งรู้อยู่
เพราะเหตุคนบ้าง เพราะเหตุผู้อื่นบ้าง เพราะเหตุเห็นแก่สิ่งของเล็กน้อยบ้าง

ละวาจาต่อเสียด เว้นขาดจากวาจาต่อเสียด คือ ได้ฟังข้างนี้แล้วไม่นำไปบอกข้างโน้น เพื่อทำลาย
พวกข้างนี้ หรือฟังข้างโน้นแล้ว ไม่นำไปบอกข้างนี้ เพื่อทำลายพวกข้างโน้น สมานพวกที่แตกกัน
ให้คืนกันบ้าง ส่งเสริมพวกที่ดีกันให้สนิทสนมบ้าง ชอบใจพวกที่พร้อมเพรียงกัน ยินดีแล้วในพวกที่
พร้อมเพรียงกัน ชื่นชมในพวกที่พร้อมเพรียงกัน และกล่าววาจาที่ทำให้พร้อมเพรียงกัน

ละวาจาหยาบ เว้นขาดจากวาจาหยาบ คือ กล่าววาจาที่ไม่มีโทษ เพราะหุ ขวนให้รัก จับใจ เป็นของ
ชาวเมือง คนส่วนมากรักใคร่ชอบใจ

ละการพูดเพ้อเจ้อ เว้นขาดจากการพูดเพ้อเจ้อ คือ พูดในเวลาควรพูดตามความจริง พูดเรื่องที่เป็น

ประโยชน์ พุคเรื่องที่เป็นธรรม พุคเรื่องที่เป็นวินัย และกล่าววามีหลักฐาน มีที่อ้างได้ มีที่สุด ประกอบด้วยประโยชน์โดยกาลสมควร

พราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย! ความประพฤดิเรียบริ้อย คือ ความประพฤดิธรรมทางวาจา ๔ อย่าง เป็นอย่างนี้แล

พราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย ! ก็ความประพฤดิเรียบริ้อย คือ ความประพฤดิธรรมทางใจ ๓ อย่าง เป็นไฉน ? บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้ไม่มีความโลภมาก ไม่เพ่งเล็งทรัพย์อันเป็นอุปกรณ์เครื่องปลื้มใจของผู้อื่นว่า ขอของผู้อื่นพึงเป็นของเราเถิด

เป็นผู้มีจิตไม่พยาบาท มีความดำริในใจไม่ชั่วช้าว่า ขอสัตว์เหล่านี้จงเป็นผู้ไม่มีเวร ไม่มีกรรม เบียดเบียนกัน ไม่มีทุกข์ มีแต่สุขรักษาตนเถิด

เป็นผู้มีความเห็นชอบ คือ มีความเห็นไม่วิปริตว่า ผลแห่งทานที่ให้แล้วมีอยู่ ผลแห่งการบูชามีอยู่ ผลแห่งการเช่นสรวงมีอยู่ ผลวิบากแห่งกรรมที่ทำดีและทำชั่วมีอยู่ โลกนี้มีอยู่ โลกหน้ามีอยู่ มารดา มีอยู่ บิดามีอยู่ สัตว์ทั้งหลายที่เป็น โอปปาติกะมีอยู่ สมณะและพราหมณ์ทั้งหลายผู้ดำเนินชอบ ปฏิบัติชอบ ผู้ทำโลกนี้และโลกหน้าให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งเอง แล้วสอนให้ผู้อื่นรู้ได้มีอยู่ในโลกนี้

พราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย ! ความประพฤดิเรียบริ้อย คือ ความประพฤดิธรรมทางใจ ๓ อย่าง เป็นอย่างนี้แล

พราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย ! สัตว์ทั้งหลายบางพวกในโลกนี้เข้าถึงสุคติ โลก สวรรค์ เบื้องหน้า แต่ตายเพราะกายแตก เพราะเหตุประพฤดิเรียบริ้อย คือ ประพฤดิธรรมอย่างนี้แล